

Науковий висновок у справі № 916/1456/21

Дослідивши матеріали справи № 916/1456/21, надані для підготовки наукового висновку, необхідно зазначити наступне.

21.04.2019 набрав чинності Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 №2597-VIII, який введено в дію 21.10.2019 та який встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи.

На відміну від Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", який визначав боржником у розумінні процедур банкрутства юридичних осіб та фізичних осіб за зобов'язаннями, які виникли у фізичної особи у зв'язку зі здійсненням нею підприємницької діяльності, новелою Кодексу України з процедур банкрутства є Книга Четверта "Відновлення платоспроможності фізичної особи", яка регулює провадження у справах про неплатоспроможність боржника - фізичної особи та не пов'язує можливість здійснення процедур, урегульованих Кодексом, із обов'язковою наявністю у особи статусу фізичної особи – підприємця.

Положення частини першої статті 1 Кодексу України з процедур банкрутства визначають, що боржник - юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав.

При цьому, грошове зобов'язання, відповідно до визначення названого Кодексу, це - зобов'язання боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину (договору) та на інших підставах, передбачених законодавством України. До грошових зобов'язань належать також зобов'язання щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загально-обов'язкове державне пенсійне та інше соціальне

страхування; зобов'язання, що виникають внаслідок неможливості виконання зобов'язань за договорами зберігання, підряду, найму (оренди), ренти тощо та які мають бути виражені у грошових одиницях. До складу грошових зобов'язань боржника, у тому числі зобов'язань щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, не включаються неустойка (штраф, пеня) та інші фінансові санкції, визначені на дату подання заяви до господарського суду, а також зобов'язання, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю і здоров'ю громадян, зобов'язання з виплати авторської винагороди, зобов'язання перед засновниками (учасниками) боржника - юридичної особи, що виникли з такої участі. Склад і розмір грошових зобов'язань, у тому числі розмір заборгованості за передані товари, виконані роботи і надані послуги, сума кредитів з урахуванням відсотків, які зобов'язаний сплатити боржник, визначаються на день подання до господарського суду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство, якщо інше не встановлено цим Кодексом.

При поданні заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство розмір грошових зобов'язань визначається на день подання до господарського суду такої заяви.

Системне тлумачення змісту наведених норм вказує на те, що визначаючи сутність грошових зобов'язань боржника у процедурі банкрутства, законодавець прямо передбачив виключний перелік виплат з боку боржника, які не охоплюються змістом відповідної категорії майнових зобов'язань.

Норми Кодексу України з процедур банкрутства не містять вичерпного переліку підстав, з яких виникають зобов'язання боржника, які є грошовими в розумінні Кодексу України з процедур банкрутства. Водночас, визначальним для таких зобов'язань є можливість вираження зобов'язань саме в грошових одиницях.

Основи організації та діяльності з примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями, їхні завдання та правовий статус визначає Закон

України від 02.06.2016 № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (далі - № 1403-VIII).

Статтею 31 Закону № 1403-VIII врегульовано питання винагороди приватного виконавця та авансування витрат виконавчого провадження.

Згідно з частинами першою, другою статті 31 Закону № 1403-VII за вчинення виконавчих дій приватному виконавцю сплачується винагорода. Винагорода приватного виконавця складається з основної та додаткової.

Частиною третьою статті 31 Закону № 1403-VII визначено, що основна винагорода приватного виконавця залежно від виконавчих дій, що підлягають вчиненню у виконавчому провадженні, встановлюється у вигляді: 1) фіксованої суми - у разі виконання рішення немайнового характеру; 2) відсотка суми, що підлягає стягненню, або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом. Розмір основної винагороди приватного виконавця встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Основна винагорода приватного виконавця, що встановлюється у відсотках, стягується з боржника разом із сумою, що підлягає стягненню за виконавчим документом (крім виконавчих документів про стягнення аліментів) (частина четверта статті 31 Закону № 1403-VII).

Якщо суму, передбачену в частині четвертій цієї статті, стягнуто частково, сума основної винагороди приватного виконавця, визначена як відсоток суми стягнення, виплачується пропорційно до фактично стягнутої суми (крім виконавчих документів про стягнення аліментів) (частина п'ята статті 31 Закону № 1403-VII).

Основна винагорода, що встановлюється у вигляді фіксованої суми, стягується після повного виконання рішення (частина шоста статті 31 Закону № 1403-VII).

Приватний виконавець вносить одночасно з постановою про відкриття виконавчого провадження постанову про стягнення основної винагороди, в якій наводить розрахунок та зазначає порядок стягнення основної винагороди

приватного виконавця (крім виконавчих документів про стягнення аліментів) (частина сьома статті 31 Закону № 1403-VII).

Порядок виплати винагород державним виконавцям та їх розміри і розмір основної винагороди приватного виконавця затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 643 «Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця» (далі - Порядок № 643).

Відповідно до пункту 19 Порядку № 643 приватний виконавець, який забезпечив повне або часткове виконання виконавчого документа майнового характеру в порядку, встановленому Законом №1404-VIII одержує основну винагороду у розмірі 10 відсотків стягнутої ним суми або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом.

Системний аналіз наведених норм дає підстави для висновку, що за своїм призначенням основна винагорода приватного виконавця є винагородою приватному виконавцю за вчинення заходів примусового виконання рішення, за умови що такі заходи призвели до повного або часткового виконання рішення та стягується з боржника в пропорційному до фактично стягнутої суми розмірі.

Тобто, обов'язковими умовами стягнення основної винагороди приватного виконавця є: 1) фактичне виконання судового рішення; 2) вжиття приватним виконавцем заходів примусового виконання рішень. Крім того законодавець чітко визначив, що основна винагорода приватного виконавця стягується з фактично стягнутої суми; розмір винагороди вираховується також з фактично стягнутої суми.

Аналогічного висновку дійшов Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у постанові від 03.03.2020 у справі №260/801/19.

Разом з тим, приватний виконавець зобов'язаний одночасно з постановою про відкриття виконавчого провадження прийняти постанову про стягнення основної винагороди, в якій навести розрахунок останньої та порядок її стягнення. Така постанова виноситься незалежно від початку примусового

виконання. У постанові про стягнення основної винагороди зазначається її розмір, виходячи з усієї суми стягнення за виконавчим документом або вартості майна, що підлягає передачі. Водночас, якщо суму стягнуто частково, сума основної винагороди приватного виконавця, визначається пропорційно до фактично стягнутої суми.

Таким чином, на основі системного дослідження змісту наведених норм законодавства України, можна дійти наступного узагальнюючого висновку: Основна винагорода приватного виконавця охоплюється змістом грошових зобов'язань боржника у процедурі банкрутства. Такі зобов'язання за своєю природою є майновими, безальтернативними, імперативними та конкретно визначеними. Їх виникнення законодавець пов'язує з винесенням постанови про стягнення основної винагороди, за умови, що така постанова не була скасована.

ВИКОНАВЕЦЬ:

професор кафедри інтелектуальної власності
та інформаційного права Навчально-наукового Інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

д.ю.н., доц.

Олег ЗАЯРНИЙ